upės, LII buvo atlikti žvalgomieji tyrinėjimai. Jų metu siekta išsiaiškinti kultūrinio sluoksnio intensyvumą. Žemės paviršius nuolaidėja į P – Merkio upės link. Šioje vietoje dabar stovi gyvenamasis namas ir ūkiniai pastatai. Palei gyvenamojo namo P sieną, 3 m atstumu nuo jos, iškasti 5 šurfai: 1 šurfas 1x2 m dydžio ir 4 šurfai 1x1 m dydžio. Nuo gyvenamojo namo Š sienos ŠV kryptimi iškastos 2 perkasos: 1x5 m ir 1x8 m dydžio. Iš viso ištirtas 19 m^2 plotas. Tirtųjų šurfų zonoje aptiktas storas, iki 1,5–1,7 m, supiltinės žemės sluoksnis, kuris sutvirtino namo pamatus iš P pusės.

Šurfuose, po supiltine žeme, 1,5–1,7 m gylyje, aptiktas 8–12 cm storio kultūrinis sluoksnis. Jame rasta žiestosios keramikos fragmentų – puodų petelių, puoštų banguotu horizontaliu ornamentu. Šiame sluoksnyje rasta titnago skeltės viršutinė dalis, kuri, atrodo, bus čia patekusi atsitiktinai. Perkasose Š gyvenamojo namo pusėje, 70–75 cm gylyje po armeniu ir suplautinės žemės sluoksniu, aptiktas 15–20 cm storio kultūrinis sluoksnis. Jame taip pat rasta žiestosios keramikos fragmentų – puodų petelių, pilvelių. Jie puošti horizontaliu lygiu linijiniu ir įspaustu juostiniu ornamentu. Rasta keramika leidžia šiuos kultūrinius sluoksnius datuoti XIII–XV a.

Jonas Stankus

Excavations in Merkinė in 1997

In 1997 at 11 Gardino St, Merkinė LIH researched a total area of 19 m^2. The findings included a up to 20 cm thick habitation zone of hill-fort foot settlement and pottery dating to the 13th–14th centuries.

Valdas Steponaitis

Bakšių senovės gyvenvietės tyrinėjimai 1996 metais

1996 m. LNM tęsė Bakšių (Alytaus m.) senovės gyvenvietės tyrinėjimus, 1992 m. pradėtus LII (vad. G. Puodžiūnas, žr. *ATL 1992 ir 1993*

metais, V., 1994, p. 57–59). 1994 ir 1995 m. gyvenvietę tyrinėjo LNM (vad. V. Steponaitis, žr. *ATL 1994 ir 1995 metais,* V., 1996, p. 53–56).

1996 m. tyrinėjimų metu ištirtas 774 m^2 plotas R ir centrinėje gyvenvietės dalyse. Visa gyvenvietės teritorija ilgą laiką buvo ariama. Ją užklojęs 20–45 cm storio armens sluoksnis, po kuriuo plote Nr. 17 vietomis išliko nesuardytas 25–40 cm storio kultūrinis sluoksnis. Pastarajame gausu nedidelių perdegusių, apskaldytų akmenų, nesudarančių vieningos sistemos. Šiame sluoksnyje gausu ir pavienių keramikos šukių. PV ploto dalyje, pirminio reljefo įdubime, kultūrinis sluoksnis siekė iki 70 cm storio ir buvo susiklostęs iš plonų nuo 2 iki 10 cm storio vienspalvės žemės, smėlio su smulkiais angliukais ir keramika sluoksnelių. Po jais buvo duobė Nr. 75; čia surinkta gana daug įvairaus dydžio gyvulių kaulų bei keletas šukelių. Tačiau daugumoje tirtų plotų gyvenvietės sluoksnis suardytas iki įžemio, kuriame išliko stulpaviečių, duobių, pastatų liekanų. Tyrinėjimų metu surastos 49 stulpavietės, 13 duobių, 1 židinys, geležies lydymo krosnelės dalis, užfiksuotos stačiakampio formos ketvirto pastato ŠR kampo linijos. Toliau tirtos neaiškios paskirties pailgos duobės, pilnos tamsios žemės ir akmenų. Duobės Nr. 61, 62, 65, 66, 67 išsidėsčiusios gana kompaktiškai vienoje gyvenvietės dalyje, lygiagrečiai viena su kita. Visos šios duobės buvo įrengtos molingame įžemyje, jų ilgis įvairus, nuo 2,6 iki 8,25 m, tačiau visų plotis labai panašus, daugumos 0,7–1 m. Duobės pailgos, kiek netaisyklingo stačiakampio formos, 15–35 cm gylio, užpildytos tamsios perdegusios žemės bei akmenų. Akmenys natūralūs ir apskaldyti, kai kurie jų stambūs, 40x38x47, 52x38x30, 37x40x20 cm dydžio, kiti mažesni – 10x5x8, 5x5x7 cm ir panašaus dydžio, dauguma perdegę. Dalies duobių dugne – permaišytas su juoda žeme molis. Duobių sienelės statmenos, keletos vietomis nuožulnios, dugnai lygūs ir plokščio pusapskritimio formos. Duobėse rasta nedaug pavienių keramikos fragmentų, išskyrus duobę Nr. 61, kurioje įvairiame gylyje aptikta per 60 kelių skirtingų indų šukių. Duobės Nr. 66 viršutinėje dalyje rasta apdegusi žalvarinė pasaginė segė pusiau apskrito skerspjūvio lankeliu, galuose su apskritimais, puoštais emaliu bei stačiakampiu lankelio viduryje. Be šių, skirtingų savo įrengimu, duobių, išsiskyrė 106x90 cm dydžio, 64 cm gylio duobė Nr. 68, pripildyta 5x7x9, 10x8x4 cm ir panašaus dydžio akmenų; jos užpildo žemės spalva

nesiskyrė nuo aplinkinio kultūrinio sluoksnio. Reikia paminėti ir stulpavietes Nr. 291, 294, 295, 296, surastas netoli krosnelės Nr. 2. Jos 40–70 cm gylio, 25–55 cm skersmens, statmenomis sienelėmis, ištisai užpiltos suskaldytais, perdegusiais akmenimis (67 vienetai). Kitos gyvenvietėje rastos duobės, matyt, yra ūkinės paskirties. Jos įvairaus dydžio, viensluoksnės ir keliasluoksnės. Duobėse rasta įvairios keramikos, šlako, tinko, degto molio, gyvulių ir žuvų kaulų bei žvynų.

Ploto Nr. 19 ŠR kampe rasta gana daug smulkių ir vidutinio dydžio šlako gabalėlių ir geležies lydimo krosnelės Nr. 2 liekanos. Krosnelės viršutinė dalis suardyta, išliko tik 40x24 cm dydžio ovalus krosnelės padas iš molio. Aplink jį buvo 4–7 cm storio, iki 8 cm aukščio sienelės. Sienelių ir dugno vidinė dalis buvo iš perdegusio molio (iki 5 cm storio), išorėje matomas baltos ir geltonos spalvos neperdegusio molio sluoksnelis. Toks pat 8–9 cm storio neperdegusio molio sluoksnelis buvo ir krosnelės pade. Padas beveik stačiakampio skerspjūvio, sienelės stačios, truputį suapvalintos prie dugno. Krosnelės padas kiek žemėjo į vieną pusę, kur sienelėje buvo 7x7x4 cm dydžio plokščias akmenukas. Šalia krosnelės PV dalies, už akmenuko, buvo 47 cm ilgio iki 15 cm pločio įgilinimas, atrodo, skirtas šlakui išbėgti. Jis pilnas tokios pat juodos žemės su labai smulkiais degėsiais ir šlako gabalėliais. Šios duobelės gylis prie krosnelės buvo 16 cm, kitame gale tik 10 cm, joje rasta 1,05 kg šlako. Iš viso krosnelėje ir jos aplinkoje surinkta 1,87 kg šlako.

Gyvenvietės kultūriniame sluoksnyje ir suartoje žemėje rasta daugiau kaip 3100 keramikos šukių, keli šimtai šlako, smulkių perdegusio molio ir tinko gabalėlių, 3 nupjauto kūgio formos verpstukų dalys, Djakovo tipo svorelio dalis, metalo lydimo formos (?) dalis, 8 akmeniniai rutulio, kubo ir cilindro formos trintuvai, 3 akmeniniai galąstuvai. Daugiausia (71,4%) aptikta grublėtosios keramikos šukių. Puodai grublėtu paviršiumi įvairių dydžių, kibiro ir briauninės formos, S ir I profilio pakraštėliais. Po dalies puodų grublėtumu išorinėje pusėje matyti brūkšniavimas, dalies puodų brūkšniuotos ir vidinės sienelės. Antrą grupę sudarė brūkšniuotoji keramika – 19,3%, dauguma šukių su briaunele petelių srityje, trečiąją – keramika lygiu paviršiumi – 8,2%, ketvirtąją – gludintu paviršiumi – 1,1%.

Bakšių senovės gyvenvietę galima datuoti III–V a.

Valdas Steponaitis

Excavation of Bakšiai settlement

In 1996 LNM continued a research on Bakšiai (Alytus district) settlement. An area of 774 m² was excavated where a 25–40 cm habitation zone was detected. The excavation work produced 13 pits, 47 postholes, 1 fire place, a fragment of an iron melting furnace. The habitation zone contained over 3100 pieces of potsherds with a rusticated (71,4%), brushed, plain and burnished surface, several dozens of clay and stone artifacts, a brass brooch with an enamel ornament. The settlement is ascribed to the 3rd–5th centuries.

Arūnas Strazdas

Daugėliškių piliakalnio žvalgomieji tyrinėjimai 1996 metais

Piliakalnis, vadinamas Ožnugariu, yra 750 m į ŠR nuo Kauno–Klaipėdos kelio, patvenktos Gynėvės dešiniajame ir jos bevardžio intako kairiajame krante. Piliakalnį 1991 m. surado VŽI darbuotojas S. Urniežius.

Piliakalnis – tai apie 20 m aukščio nuo Gynėvės pakilęs ištęsto trikampio formos iškyšulys, kurį iš R juosia Gynėvės upė, iš P ir V – bevardis upelis. Piliakalnio šlaitai, besileidžiantys į Gynėvę ir upelį, statūs, nors P šlaitas kurį laiką leidžiasi gana nuolaidžiai, pastatėdamas tik prieš upelio žiotis. Iš Š prie piliakalnio prieina gretimi laukai, nuo kurių jį skiria 25 m ilgio, 5 m pločio ir iki 0,5 m gylio griovys, tiksliau – buvusio griovio pėdsakai. Piliakalnio aikštelė pailga Š – P kryptimi, 25 m ilgio, 11 m pločio Š ir 3 m pločio P gale, žemėjanti P kryptimi. Aikštelės Š gale yra 11 m ilgio, 7 m pločio ir iki 0,5 m aukščio pylimas. Už jo yra apie 4 m pločio griovys, čia prasideda antrasis 20 m ilgio, 7 m pločio ir iki 0,3 m aukščio pylimas. Šis pylimas nusileidžia į anksčiau minėtą griovį, skiriantį piliakalnį nuo gretimų laukų. Pylimai ir grioviai sunkiai išsiskiria, nes piliakalnis ilgą laiką buvo ariamas, o dabar apaugęs mišku. Piliakalnio aikštelės dalis nuslinkusi į Gynėvę ir upelį.

Piliakalnio pirmajame pylime iškastas 2x2 m dydžio šurfas. 15–20 cm gylyje prasidėjo intensyvus molio tinko gabalų sluoksnis. Kadangi